

narativ¹⁴⁰. Această istoricitate necontestată și necontestabilă astăzi, ridică o singură problemă, — aceia a raporturilor dintre «adevăr și realitate» și «realizare artistică» în versurile sale. Problema va fi cercetată deci aci numai în perspectivele rosturilor sale social-politice active.

Anchetele lui Mathias Murko au desvăluit nu numai rosturile active social ale epicei sîrbe de astăzi, ci și pe cele militante. Fapte, mai ales muntenegrene¹⁴¹ ilustrează odată în intervenția societății în configurația capitalului poetic, — acesta fiind nu numai cenzurat, ci uneori chiar și trimis, ca orice contravenient, în fața instanțelor de judecată, — și intervenția activă a epicei în viața socială, — creindu-se, de pildă, cîntece duble, pro și contra, asupra aceluiași personagiu,¹⁴¹ poetici speciale și specifice fiecărui trib în parte.

De aceea, nu trebuie să se vadă în poetica electorală a lui Ștefan Radić (1871—1928), — șeful radical țărănist al opoziției croate împotriva regelui Alexandru, — ca și în poetizarea unor programe politice, ori în petițiile versificate obișnuite în Bosnia, — fapte semnalate de Murko, — simple efecte ale degenerescenței genului, ci și continuitatea împlinirii unei finalități proprii genului literar și rosturilor sale sociale sîrbești.

Guslarii lui Ștefan Radić (1871—1928) împlineau, — la un nivel epic scăzut, — aceiași misiune pe care o avuseseră și cîntăreții conducătorilor celor două răscoale sîrbești pentru independență (1803/1817) ale căror cîntece, de superioară realizare artistică, făceau și ele parte din arsenalul mobilizator al forțelor necesare luptei naționale. Raporturile dintre șeful politic croat și cîntecul epic dau impresia de vulgarizare din cauza perspectivei «naționale» în care au așezat romanticii poezia epică orală, văzută prin prizma naționalismului burghez. Aceiași misiune au avut-o însă și guslarii lui haiduc Velču (1780—1813). Poetica acestuia nu poate fi despărțită, din cauza rosturilor date de el cîntăreților în manifestările curții sale, de finalitățile politicii sale personale și locale, indicate atît de încercările sale de a reduce lupta împotriva turcilor la eliberarea Krajnei, cît și de adoptarea titlului de «voivod de Crnareka».

Observînd că epica sîrbă este în primul rînd o poetică a personalităților, — transmisiunile istorice reducîndu-se în mare măsură¹⁴² la perpetuarea amintirilor acestora încadrate eroic, — trebuie să înțelegem, — în perspectivele raporturilor dintre baladele lui Velciu și guslarii săi, — că și la originile cîntecelor ce conservă transmisiunile altor eroi stau rațiuni similare.

Guslarii au creat cîntecele haiducești neîndoelnic chiar în taberele acestora. De asemenea nu putem despărți nașterea baladelor marilor comandanți de oștiri,

¹⁴⁰ Cronica popii din Duklja (sec. XII), izvoarele kosoviene (1389), ca și opera lui Mauro Orbini (C. Jireček, Istorija srba, IV, 58; M. Braun, op. cit., și Il regno degli slavi, Pesaro, 1601) confirmă afirmația.

¹⁴¹ Op. cit., 27, «Revue des études slaves», XIII, 46.

¹⁴² M. Murko, op. cit., p. 22.